

ПІДГОТОВКА МАГІСТРІВ У НУБІП УКРАЇНИ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА»

***Л.В. Кліх, директор центру магістерських програм,
кандидат біологічних наук***

***В.Б. Духницький, директор ННЦ ветеринарної медицини
продуктивних, домашніх і екзотичних тварин, доктор
ветеринарних наук, професор***

На прикладі спеціальності “Ветеринарна медицина” наведено стратегію підготовки магістрів у НУБіП України. Вона реалізується за магістерськими програмами, що формуються з урахуванням сфери майбутнього працевлаштування: виробничої, дослідницької, експертно-аналітичної, експертно-контрольної, управлінської та викладацької.

***Підготовка магістрів, магістерські програми, спеціалізації,
сфера працевлаштування.***

Досвід найуспішніших країн світу доводить, що сфера освіти, яка є важливим інститутом формування кваліфікованих кадрів, здатна забезпечити міжнародну конкурентоспроможність випускників завдяки об'єднанню трьох складових спіралі розвитку – освіти, науки та інновацій. Структурами, які реалізують подібні перетворення стали дослідницькі університети [1].

В Україні складові «трикутника знань» – освіта, наука та інновації до тепер розділені між собою, оскільки більшості вітчизняних університетів притаманні лише функції підготовки і перепідготовки кадрів. Незначна частина навчальних закладів реалізовує фундаментальні і прикладні дослідження, а ще менше таких, які результати цих досліджень запроваджують у виробництво. Для корінного поліпшення ситуації урядом нашої країни розпочато реформування вищої освіти. Цей процес супроводжується суттєвими змінами у всій вищій освіті, яка покликана формувати фахівця, конкурентоспроможного на сучасному швидкозмінному ринку праці, основними вимогами до якого є ґрунтовна фахова підготовка, яка дає змогу реалізувати широкий спектр спеціалізацій, знання іноземних мов, освоєння сучасного інформаційного і телекомунікаційного забезпечення, що дає змогу ефективно використовувати світові інформаційні ресурси, а також формує спільний освітній простір на основі єдиних вимог про якість освіти [2].

Виразним прикладом університету нового типу є Національний університет біоресурсів і природокористування України (НУБіП України). Цей вищий навчальний заклад вдало поєднує у своїй діяльності науку, освіту та інновації і саме тому рішенням уряду йому надано статус дослідницького. Такій події передувало детальне вивчення і аналіз

ректором університету, академіком Д.О. Мельничуком, разом з провідними науковцями університету систем підготовки фахівців у провідних університетах світу, внаслідок чого університет забезпечив виконання всіх критеріїв дослідницького вищого навчального закладу. Навчальні плани і програми підготовки магістрів відповідають вимогам Закону України „Про вищу освіту” та пройшли експертизу на предмет їх адаптації і відповідності вимогам американської та європейської систем вищої аграрної освіти, про що свідчать меморандуми про взаємовизнання з рядом університетів, у тому числі:

– **меморандуми про взаємовизнання системи освіти** підписано з: університетом штату Луїзіана (США 1998, 2009); університетом штату Айова (США, 1996, 1998, 2011), університетом ім. Гумбольдта (Німеччина, 2002), університетом м. Гент (Бельгія, 2002);

– **меморандуми про подвійні дипломи** підписані з: університетом Вагенінген (Нідерланди, 2006, “Охорона навколишнього середовища”, “Біотехнологія”, “Менеджмент, економіка і вивчення поведінки споживачів”), університетом ім. Гумбольдта (Німеччина, 2007, “Управління процесами та менеджмент якості”), університетом прикладних наук Ангальт (Німеччина, 2006, “Магістерська програма в сфері продовольства та агробізнесу” (MFA), університетом прикладних наук Вайєнштефан-Тріздорф (Німеччина, 2005, “Адміністративний менеджмент” (MBA), Російським державним аграрним університетом, Московською сільськогосподарською академією ім. К.А. Тимирязєва, (Росія, 2012), Варшавським університетом наук про життя (Польща, 2012). Поряд з цим, НУБіП України активно розвиває співпрацю з іншими університетами та науковими установами, з якими підписано двосторонні угоди про співробітництво [6].

Важливим завданням дослідницького університету є підготовка магістрів. Магістратура з покладеними на неї завданнями є одним із головних чинників, що визначають рівень науково-технічного прогресу в країні, сприяє вихованню високої духовності, росту інтелекту та добробуту у суспільстві. Зазначене досягається самою філософією магістратури: єднання знань, умінь та постійної готовності до негайного реагування на швидкоплинні виклики життя. Усе це зумовлює потребу у високій гнучкості суті магістерських програм, їх здатності допомогти молодим людям бачити у будь-якому факті його макро- і мікронаслідки, що врешті-решт дасть змогу формувати високоефективні бізнесові схеми, передбачати глобальні зміни у природі та суспільстві, формувати зі студентів ефективних науковців, державних політичних діячів тощо [4].

Детальне вивчення і аналіз систем підготовки магістрів в університетах розвинутих країн Європи, Азії та Америки стало підґрунтям для визначення стратегії підготовки магістрів у нашому університеті, згідно якою магістерські програми за спеціалізаціями поділяють на виробничу та дослідницьку, а також ряд освітньо-професійних програм. Введення зазначених спеціалізацій пройшло перевірку в НУБіП України, і регламентовано такими документами: «Положення про підготовку магістрів

у НУБіП України» (2009 р.); «Порядок залучення кафедр та науково-педагогічних працівників до організації навчального процесу для студентів магістратури» (2011 р.); «Порядок введення в дію нових магістерських програм» (2010 р.); «Порядок відбору студентів для навчання за програмами підготовки магістрів у НУБіП України» (2012 р.); «Індивідуальний навчальний план студента (слухача) магістратури» (2010 р.); «Про написання авторефератів для студентів магістратури дослідницької спеціалізації» (2011 р.); «Положення про стратегічне партнерство між університетом та роботодавцями» (2011 р.); «Порядок залучення роботодавців до підготовки магістрів у НУБіП України» (2011 р.); «Положення про підготовку і захист магістерської роботи» (2009 р.); «Положення про інституційний репозиторій магістерських робіт Національного університету біоресурсів і природокористування України» (2009 р.); «Порядок видачі сертифікатів щодо закінчення навчання з вивченням дисциплін англійською мовою у НУБіП України» (2012 р.); буклет «Магістерські програми» у 7-ми частинах (2008 р.); каталог «Магістерські програми: 2013–2014 навчальний рік»; каталог «Магістратура. Стратегія розвитку, напрями підготовки, спеціальності, спеціалізації, кадрове забезпечення та матеріально-технічна база» (2013 р.) [5].

Магістерські програми формуються у рамках відповідних спеціальностей і визначаються:

- сферою майбутнього працевлаштування випускників магістерських програм: виробничою, дослідницькою, педагогічною, експертно-контрольною, експертно-аналітичною, управлінською;
- конкретним призначенням діяльності фахівця у кожній із зазначених сфер.

Така класифікація спеціалізацій магістерської підготовки встановлена як базова з досвіду діяльності Пенсільванського університету США, який є одним із найавторитетніших університетів цієї країни, а також ряду інших університетів США та Європи. Призначення спеціалізацій у рамках магістерської програми визначається у кожному конкретному випадку за домовленістю сторін: „ВНЗ – роботодавець – студент магістратури” [6].

З 1998 року активно розвивається магістратура на факультеті ветеринарної медицини. Активну участь у створенні магістратури брали С. Мельничук, А. Мазуркевич, М. Цвіліховський, О. Якубчак, В. Лакатош, М. Прус та ін.

Підготовка магістрів здійснюється за денною (на базі ОКР “Бакалавр” та ОКР “Спеціаліст”) та заочною (на базі ОКР “Спеціаліст”) формами навчання.

За період з 1998 по 2013 роки підготовлено 597 магістрів виробничої та дослідницької сфер працевлаштування.

На факультеті активно функціонують магістерські програми виробничої та дослідницької спеціалізацій. З 2012 року розпочато підготовку фахівців за магістерськими програмами підготовки експертів-аналітиків. Разом з тим, випускники бакалаврського напрямку підготовки

мають також змогу продовжити навчання за спеціальностями галузі знань «Специфічні категорії», що дає змогу продовжити свою освіту в управлінській, викладацькій, експертно-контрольній чи іншій обраній сфері навчання, які базуються на фундаменті підготовки, одержаної на бакалаврському рівні [4].

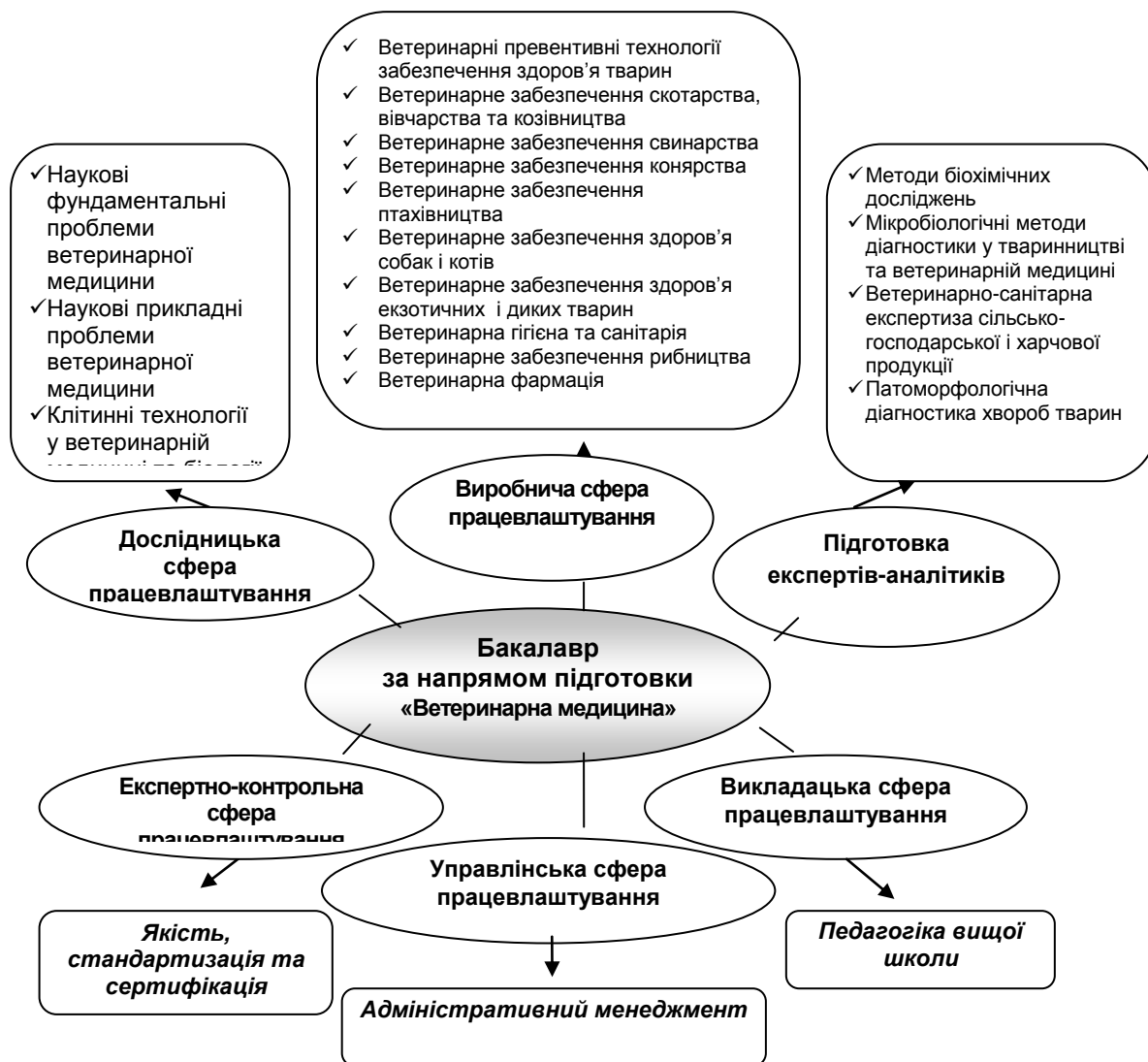
Спектр можливих сфер працевлаштування випускників магістерських програм та відповідних їм спеціальностей проілюстровано на прикладі напряму підготовки «Ветеринарна медицина» (рис.1).

На програми виробничої спеціалізації за результатами вступних випробувань приймаються особи, які навчалися та мають намір продовжувати навчання у межах напряму підготовки «Ветеринарна медицина» для більш глибокої спеціалізації за обраною спеціальністю. Ці програми реалізуються для забезпечення виробничої наукоємкої сфери висококваліфікованими фахівцями, які мають інноваційні знання і здатні втілити їх у сучасні високоефективні технології [3]. Важливою особливістю програм підготовки магістрів виробничої спеціалізації є їх практична складова, яка, насамперед, передбачає інтенсивне використання університетських баз практики (навчально-дослідні господарства, станції та центри). Використовуються також господарства багатьох відомих фірм.

Для наближення якості підготовки студентів магістратури виробничої спеціалізації до вимог міжнародного та внутрішнього ринків праці на факультеті ветеринарної медицини втілюється:

- визначення стратегічних партнерів – підприємств і організацій, лідерів у своїй галузі та підписання з ними двосторонніх довготермінових угод про співробітництво;

- спільна розробка змісту, інформаційно-методичного і матеріально-технічного забезпечення вибіркової складової навчальних планів (магістерських програм) та їх рецензування роботодавцями;

Вплив сфери працевлаштування на вибір магістерської спеціальності для бакалаврів напряму підготовки «Ветеринарна медицина»

– укладання тристоронніх угод між університетом, роботодавцями та студентами магістратури для закріплення місць їх майбутнього працевлаштування;

– погодження з майбутніми роботодавцями тем магістерських робіт для максимального наближення змісту їх підготовки до наукових і виробничих проблем агропромислового комплексу;

– реалізація виробничих і переддипломних практик студентів переважно за участю роботодавців;

– постійний моніторинг якості підготовки фахівців серед випускників та провідних роботодавців;

– використання комплексних тематик написання магістерських робіт для наближення студентів до умов виробництва, згідно з якими розв'язання питань забезпечення функціонування об'єктів дослідження магістерської роботи покладається на робочі групи, сформовані зі

студентів різних спеціальностей, які у реальних умовах забезпечують функціонування наведених об'єктів [6].

Програми дослідницької спеціалізації підготовки магістрів розробляються та реалізуються лише на кафедрах факультету ветеринарної медицини, які можуть готувати аспірантів і досягли певних успіхів у науково-дослідній роботі. Це – кафедра ветеринарно-санітарної експертизи, кафедра анатомії тварин ім. акад. В.Г. Касьяненка, кафедра фізіології, патофізіології та імунології тварин і ін.

Підготовка студентів, що навчаються на дослідницьких магістерських програмах містить значну наукову компоненту, яка дає змогу опанувати навички проведення наукових досліджень та підготуватися до навчання у аспірантурі, а саме:

- вивчення дисциплін, що передбачають освоєння методики, методології проведення наукових досліджень та статистичної обробки їх результатів;

- проведення наукового експерименту за обов'язкової участі в науково-дослідних тематиках випускових кафедр;

- вивчення дисциплін, що передбачають підготовку і висвітлення результатів наукових експериментів у вигляді презентацій, вимоги до оформлення магістерської роботи і її автореферату;

- підготовка та публікація результатів досліджень у вигляді тез доповідей та статей;

- підготовка автореферату магістерської роботи тощо.

Окрім додаткових навчальних компонентів, які долучено до програми підготовки магістрів дослідницької спеціалізації, на якість підготовки таких фахівців впливає той факт, що керівниками магістерських програм дослідницької спеціалізації можуть бути НПП зі ступенем доктора наук, або вченим званням професора, коло наукових та фахових інтересів яких відповідає тематиці магістерських програм. Навчання у дослідницькій магістратурі передбачає продовження дослідницької діяльності за обраною спеціальністю в аспірантурі або у науково-дослідних установах та наукоємних виробництвах [5].

Для формування дослідницьких якостей у студентів магістратури спеціальності «Ветеринарна медицина» реалізується:

- практика залучення студентів магістратури дослідницької спеціалізації до виконання науково-дослідних тематик;

- опанування сучасних інформаційних технологій, у тому числі за допомогою введення до робочих навчальних планів підготовки магістрів дослідницької спеціалізації спецкурсу «Представлення результатів наукових досліджень магістрів за допомогою ІКТ»;

- оприлюднення результатів наукових досліджень магістрів у друкованих виданнях, у тому числі внесених до міжнародних наукометричних баз.

Вищенаведений розподіл спеціальностей магістратури на дослідницьку та виробничу спеціалізації дає змогу виокремити найбільш вмотивованих і підготовлених для цього студентів до окремих навчальних

груп та адаптувати відповідний перелік дисциплін згідно з вимогами їх майбутнього працевлаштування. Цей процес має високу ефективність у зв'язку із залученням до його проведення, а саме формування вибіркової складової робочих навчальних планів виробничої спеціалізації, роботодавців – стратегічних партнерів університету через формування та рецензування магістерських програм, уточнення формулювання тем магістерських робіт, залучення до переліку баз практичного навчання університету реальних робочих місць компаній-роботодавців [3].

НУБіП України, як поліпрофільний ВНЗ дослідницького типу, має всі необхідні матеріальні та інтелектуальні можливості для підготовки експертів-аналітиків за різними технологічними спеціальностями. До них належать широкий спектр технологічних спеціальностей, за якими готують фахівців для аграрної та природоохоронної галузей економіки України; сучасна, єдина у своєму роді високотехнологічна Українська лабораторія якості та безпеки продукції АПК; чимала кількість наукових шкіл з фундаментальних наук [6].

У міжінститутському навчально-науковому центрі біології тварин, що забезпечує підготовку експертів-аналітиків зі спеціальності «Ветеринарна медицина» опрацьовано магістерські програми підготовки таких фахівців за спеціалізацією «Прикладна біологія», а саме: методи біохімічних досліджень, мікробіологічні методи діагностики у тваринництві та ветеринарній медицині, ветеринарно-санітарна експертиза сільськогосподарської і харчової продукції, патоморфологічна діагностика хвороб тварин [5].

Головні завдання, які постають перед університетом щодо підготовки таких фахівців полягають у забезпеченні поглибленого, практично орієнтованого викладання фундаментальних біологічних дисциплін, адаптованих до умов кожної, конкретної спеціальності; сучасної інструментальної складової, що містить оптимальний для кожної магістерської програми перелік приладів та методів проведення аналітичних досліджень; доступності діючих стандартів, нормативів та вимог до різних видів сільськогосподарської продукції.

Функціонування вищенаведених магістерських програм дасть змогу забезпечити спеціалізовані лабораторії ветеринарного контролю експертами-аналітиками біохіміками, вірусологами, мікробіологами, ветсанекспертами, патоморфологами, генетиками, токсикологами, радіологами які будуть спеціалізуватися на проведенні експертного аналізу тваринницької продукції, базуючись на технологіях її виробництва та переробки [5].

Спеціальності галузі знань «Специфічні категорії» суттєво вирізняються від інших тим, що дають змогу формувати унікальних фахівців, які опанували базові знання з бакалаврського напрямку підготовки, вчать застосовувати їх в інших сферах працевлаштування – управлінській, експертно-контрольній, викладацькій тощо. Підготовка фахівців за такими спеціальностями суттєво розширює їх сферу працевлаштування і має бути репрезентована в університетах дослідницького типу.

Для забезпечення ринку праці вузькоспеціалізованими фахівцями управлінської, викладацької та експертно-контрольної сфер з базовою

ветеринарною освітою, здійснюється підготовка магістрів, які, маючи ветеринарну освіту, оволоділи навиками управлінської діяльності в конкретній галузі сільськогосподарського виробництва або проведення експертно-контрольної оцінки якості сировини чи готової продукції, а також викладання циклу ветеринарних дисциплін у навчальних закладах I та II рівнів акредитації [4].

Для реалізації зазначеного напряму підготовки «Ветеринарна медицина» бакалаври мають змогу у магістратурі продовжити підготовку за спеціальністю галузі знань «Специфічні категорії»:

- «Адміністративний менеджмент» для формування вузько-спеціалізованих фахівців управлінської сфери працевлаштування, які б мали базову ветеринарну освіту і, разом з тим, опанували навиками управлінської діяльності у конкретній галузі сільськогосподарського виробництва.

- «Якість, стандартизація і сертифікація» експертно-контрольної сфери працевлаштування, які б мали базову ветеринарну освіту і, разом з тим, опанували навиками проведення експертно-контрольної оцінки якості сировини чи готової продукції;

- «Педагогіка вищої школи» викладацької сфери працевлаштування. Для ефективного функціонування аграрних закладів освіти необхідно забезпечити підготовку кваліфікованих викладачів, які б опанували не лише сучасні педагогічні технології, але й мали ветеринарну освіту [6].

Мотивація підготовки зазначених фахівців викладена нижче. На сьогодні аграрні ВНЗ мають змогу формувати свій кадровий потенціал, будучи замовниками педагогічних кадрів. Магістерські програми за спеціальністю „Педагогіка вищої школи” реалізуються для підготовки педагогічних працівників для вищих навчальних закладів I–II рівнів акредитації, які здійснюють підготовку молодших спеціалістів за спеціальністю «Ветеринарна медицина». Підвищення ефективності системи підготовки майбутніх викладачів ВНЗ неможливе без розвитку педагогічної думки, впровадження інноваційних педагогічних технологій у навчальний процес. Випускники цієї спеціальності – це фахівці нової формації, які конкурентоспроможні на ринку праці та можуть забезпечувати навчальний процес в аграрних ВНЗ, а також ефективно здійснювати науково-дослідну роботу у галузі педагогічних знань [4].

Менеджмент і освіта стають вирішальними чинниками у просуванні України до ринкової економіки та інтеграції її галузей, зокрема агропромислового комплексу, до міжнародного економічного середовища. Для вдалої реалізації зазначеного необхідні фахівці з широким економічним відносколом у сучасному виробництві і, насамперед, в економічно та екологічно ефективному аграрному менеджменті, що вміли б оперативно за допомогою новітніх знань, розв'язувати основні проблеми АПК. Магістерські програми за спеціальністю „Адміністративний менеджмент” зорієнтовані на підготовку високопрофесійних менеджерів, здатних управляти ветеринарним бізнесом на основі володіння

інноваційними управлінськими знаннями і навичками, сучасними комп'ютерними технологіями та іноземними мовами.

Інтеграція України в СОТ потребує підготовки фахівців відповідного рівня. У зв'язку із новітніми вимогами СОТ та національного законодавства щодо: забезпечення ідентифікації, оцінки та контролю ризиків, щодо безпеки продовольчої сировини та продуктів харчування тваринного походження; надання організаціям інформації для усунення або мінімізації ризиків у ланцюгу виробництва і споживання харчових продуктів; методичної допомоги в розробленні та застосуванні нормативних документів щодо технологій виробництва продукції необхідно подальше вдосконалення знань, умінь, та навичок випускників магістратури аграрної сфери працевлаштування. Магістерські програми за спеціальністю „Якість, стандартизація та сертифікація” розроблені для підготовки фахівців з питань: адаптації української системи оцінки якості, безпеки та сертифікації і стандартизації до відповідних міжнародних стандартів, а також впровадження їх у практичну діяльність; управління якістю [6].

Для удосконалення підготовки фахівців різних освітньо-кваліфікаційних рівнів в університеті затверджено розподіл функціональних обов'язків між структурними підрозділами, згідно з якими формуванням змісту магістерських програм, організацією і координацією підготовки магістрів та їх працевлаштуванням опікуються навчально-наукові центри, що об'єднують близькопрофільні кафедри, здатні забезпечити повноцінне наповнення вибіркової частини навчального плану. Деканат факультету ветеринарної медицини здійснює адміністративний супровід навчального процесу та опікується підготовкою бакалаврів, а на кафедрі університету покладена повна відповідальність за підготовку аспірантів [5].

Вступники, які виявили бажання навчатися за магістерськими програмами факультету ветеринарної медицини, реєструються у завідувачів відповідних кафедр та надають інформацію про:

- середній бал додатка до диплома (на підставі додатка до диплома);
- наявність публікацій (тез доповідей на наукових у т.ч. студентських конференціях);
- участь у роботі наукового гуртка з відповідної дисципліни;
- перелік дисциплін вибіркової складової навчального плану підготовки бакалаврів з ознакою майбутньої магістерської програми та результатів їх вивчення.

Кафедри після формування списків вступників з числа осіб, які виявили бажання навчатися за відповідними магістерськими програмами формують рейтинг вступників та відбирають кращих згідно з наявною квотою враховуючи:

- середній бал додатка до диплома;
- наявність публікацій;
- участь у роботі наукового гуртка тощо.

Сформовані рейтингові списки вступників до 1 вересня завідувачі кафедрями подають у деканат відповідного факультету для формування наказу «Про розподіл студентів за магістерськими програмами». Вступники, які не ввійшли за результатами рейтингу до списку обраної магістерської програми мають право взяти участь у рейтинговому відборі на інші програми відповідної спеціальності [5].

Враховуючи можливість виробничого стажування за кордоном та потребу суспільства у висококваліфікованих фахівцях, які мають опанувати іноземні мови для забезпечення ефективної ділової та наукової діяльності, на факультеті ветеринарної медицини викладання деяких дисциплін на магістерських програмах здійснюється іноземними мовами. Зазначене дає змогу підготувати магістрів до вільного спілкування на професійні теми іноземною мовою, дає змогу використовувати в ході навчання іноземні літературні джерела.

Виняткова увага приділяється системі практичного навчання студентів –лабораторним і практичним заняттям, навчальним, виробничим та переддипломним практикам. Базами з проведення практичного навчання студентів магістратури спеціальності «Ветеринарна медицина» є Українська лабораторія якості і безпеки продукції АПК, дослідні станції та навчально-дослідні господарства НУБіП України, Навчально-дослідний племінний птахівничий завод ім. Фрунзе, ДНДІ з лабораторної діагностики та ветеринарно-санітарної експертизи, державні установи ветеринарної медицини (лікарні, пункти, дільниці), молочні компанії, сучасні промислові птахівничі підприємства, конезаводи, супермаркети, лабораторії переробних підприємств, клініки для дрібних тварин тощо.

З досвіду факультету ветеринарної медицини Національного університету біоресурсів і природокористування України можна зазначити, що магістратура започатковується і розвивається найбільш вдало там, де існує потужна науково-педагогічна інфраструктура та наукові школи у широкому спектрі наукових напрямів. Ефективна реалізація магістерської програми можлива лише тоді, коли до її виконання безпосередньо залучаються викладачі та наукові співробітники, що є представниками таких наукових шкіл. Зважаючи, що кожна школа має свою специфіку, слід давати змогу і заохочувати реалізацію магістратури через авторські магістерські програми, які відбивають у структурі блока вибіркового дисциплін специфіку свого наукового напрямку.

Підсумовуючи, можна зауважити, що організація магістратури потребує від ВНЗ ґрунтовної фахової підготовки, яка дає змогу реалізувати широкий спектр конкурентоспроможних магістерських програм, знання іноземних мов, опанування сучасним інформаційним і телекомунікаційним забезпеченням, що дає змогу ефективно використовувати світові інформаційні ресурси, а також формує спільний освітній простір на основі єдиних вимог щодо якості освіти. Лише за таких умов реформування системи вищої освіти в нашій країні буде успішним.

Висновки

1. Підготовка магістрів у НУБіП України ґрунтується на детальному вивченні та аналізі систем підготовки магістрів в університетах розвинутих країн Європи, Азії та Америки, згідно з якими магістерські програми за спеціалізаціями поділяють на виробничу та дослідницьку, а також ряд освітньо-професійних програм.

2. Формування магістерських програм у НУБіП України визначається сферою майбутнього працевлаштування випускників, яка може бути: виробничою, дослідницькою, педагогічною, експертно-контрольною, експертно-аналітичною, управлінською.

3. Підготовка магістрів спеціальності “Ветеринарна медицина” виробничої та дослідницької спеціалізацій здійснюється в ННЦ ветеринарної медицини продуктивних, домашніх і екзотичних тварин.

4. Підготовка магістрів експертів-аналітиків спеціальності “Ветеринарна медицина” здійснюється у міжінститутському центрі біології тварин за спеціалізацією “Прикладна біологія”.

Список літератури

1. Жижко Т.А. Філософія розвитку «дослідницьких університетів» [Електронний ресурс] / Т.А. Жижко // – Режим доступу http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Gileya/2011_47/Gileya47/F30_doc.pdf

2. Кліх Л. «Трикутник знань»: наукова компонента, або особливості підготовки науковців у дослідницькому університеті / Л. Кліх, А. Білоус // Освіта. – 2011. – № 8–9 (5443–5444). – С. 3.

3. Кліх Л. В. Підготовка магістрів технологічних спеціальностей для аграрного сектору економіки/ Л В Кліх // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету: педагогічні науки. – 2012. – Вип. 97. – С. 351–355.

4. Мельничук Д. О. Організація магістратури: пошук відповідей на актуальні питання / Д. О. Мельничук, Л. В. Кліх // Освіта. – 2010. – № 24. – С. 2.

5. Організація навчально-виховного процесу в дослідницькому університеті: [монографія] / [Лисенко В.П., Рідей Н.М., Зазимко О.В., та ін.] – К.: Видавничий центр НУБіП України, 2012. – 644 с.

6. Стратегія розвитку, напрями підготовки, спеціальності, спеціалізації, кадрове забезпечення та матеріально-технічна база / [Мельничук Д.О., Лисенко В.П., Мельничук М.Д. та ін.]. – К.: НУБіП України, 2012 р. – 62 с.

На прикладі спеціальності “Ветеринарна медицина” представлена стратегія підготовки магістрів в НУБіП України. Она здійснюється по магістерським програмам, які формуються з урахуванням сфери майбутнього трудоустрою: виробничої, дослідницької, експертно-аналітичної, експертно-контрольної, управлінської, педагогічної.

Підготовка магістрів, магістерські програми, спеціалізації, сфера трудоустрою.

On the example of a specialty "Veterinary Medicine" is showed a strategy for preparation of Masters in National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. It is performed in Master's programs, which are formed according to the

sphere of future employment: manufacturing, research, expert-analytical, expert and control, management, teaching.

Preparation of Masters, Master's programs, specialization, the sphere of employment.